

Hatay İli Meyve Fidanı Üreticisi İşletmelerin GZFT Analizi ile Değerlendirilmesi

Nuran Tapkı^{1*}, Faruk Emeksiz², Erdal Dağistan³

¹Mustafa Kemal Üniversitesi, Tarımsal Araştırmalar ve Uygulamalar Merkezi, 31120 Hatay, Türkiye

²Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, 01330 Adana, Türkiye

³Mustafa Kemal Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, 31120 Hatay, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Geliş 18 Mayıs 2016
Kabul 22 Haziran 2016
Çevrimiçi baskı, ISSN: 2148-127X

Anahtar Kelimeler:

GZFT
Analiz
Meyve
Fidan
Üreticiler

*Sorumlu Yazar:

E-mail: ntapki@hotmail.com

Ö Z E T

Bu çalışmada Hatay ilinde fidan üretimi yapan işletmelerin mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla GZFT(Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi yapılmıştır. Araştırmada 92 meyve fidanı üreticisi işletme ile yüz yüze görüşmek ve konu ile ilgili sorular yöneltilmek üzere tam sayım yöntemi kullanılmış ve anketler yapılmıştır. Araştırmada işletmelerin GZFT'ye göre mevcut durumları ortaya konulmuştur. Ekolojik koşulların uygun olması, bölgede turunçgil üretiminin yoğun olarak yapılması, denize yakınlık nedeniyle ısıtma giderlerinin düşük olması, atıl aile işgücü varlığı, ulaşım kolaylığı, bölgenin en önemli güçlü yönlerini oluşturmaktadır. Buna karşılık, eğitim düzeyinin düşüklüğü, üretim parsellerinin küçük olması, işletmelerde düzenli kayıt tutulmaması, üreticilerin örgütlenme konusunda yeterli bilinçlenmemiş olması da bölgenin zayıf yönlerini oluşturmaktadır.

Turkish Journal Of Agriculture - Food Science And Technology, 4(9): 734-738, 2016

The Evaluation of Fruit Sapling Producing Enterprises by the SWOT Analysis in Hatay Province

ARTICLE INFO

Article history:

Received 18 May 2016
Accepted 22 June 2016
Available online, ISSN: 2148-127X

Keywords:

SWOT
Analysis
Fruit
Sapling
Enterprises

*Corresponding Author:

E-mail: ntapki@hotmail.com

ABSTRACT

In this study, SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) analyses is done in order to reveal current status of fruit sapling suppliers in Hatay. Data collected from representative face-to-face surveys using full counting method with totally 92 suppliers in the present study. Current statuses of companies were revealed according to SWOT analyses. Favourable ecological conditions, proximity to citrus growing areas and sea, presence of unemployed person in the family and accessibility were the strengths of selected region. Low educational level, small parcels of land, suppliers without regular records, unconsciousness of producers on organizing were the weakness of the selected region, on the contrary.

Giriş

Ülkemizin sahip olduğu iklim özellikleri ve toprak yapısı, pek çok meyve türünün yetiştirilmesine olanak sağlamaktadır. Yurdumuzda yeni meyve bahçesi tesislerinin sayısındaki artışlar, nitelikli meyve fidanına olan gereksinimin her yıl daha da artmasına yol açmaktadır.

Ülkemizde 2012 yılında üretilen sertifikalı fidanların %42,30' u Akdeniz, %21,62'si Ege, %16,04'ü Marmara, %7,97'si İç Anadolu, %5,06'sı Karadeniz, %4,07' si Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve %2,84'ü Doğu Anadolu

Bölgesinde üretilmiştir (Anonim, 2013a). Fidancılık işletmelerinde üretim planlaması, genellikle o yıl meyve fidanı türlerine olan talep ve fiyatlar dikkate alınarak yapılmaktadır. Tüm iller incelendiğinde Hatay ili sertifikalı meyve fidanı üreten iller arasında Isparta, İzmir, Bursa, Adana, Niğde illerinden sonra 6. sırada yer almaktadır (Anonim 2013a).

İlde hüküm süren Akdeniz iklimi nedeniyle meyve üretimi gelişmiştir. Bu ürünlerin başında narenciye, zeytin, erik ve Trabzon Hurması gelmektedir. Hatay

ilinde 2011 yılı itibarıyla 30.258 hektarlık alanda turuncgil, sert çekirdekli, üzümü, yumuşak çekirdekli ve sert kabuklu meyveler üretilmiştir. Trabzon hurması ve can eriği üretiminde %25,43 ve %9,92'lik pay ile Türkiye'de birinci, turuncgil üretiminde %19,9'lik pay ile üçüncü, yağlık zeytin üretiminde %10,71'lik pay ile dördüncü ve nar üretiminde ise %3,77'lik pay ile yedinci sırada yer almaktadır (Anonim, 2013b). Yine, Türkiye'de meyve fidanı üretiminde önemli bir yere sahip olan Hatay ili, Türkiye'nin subtropik meyve fidanının %35,29'unu, turuncgil fidanının %46,20'sini, tropik meyve fidanının %0,77'sini, sert çekirdekli meyve fidanlarının %6,47'sini, sert kabuklu meyve fidanlarının %9,21'ini ve yumuşak çekirdekli meyve fidanlarının da %2,06'sını üretmektedir.

Meyve fidanı yetiştiriciliğinde önemli bir potansiyele sahip olan Hatay ili meyve fidancılığı işletmelerinin mevcut durumunu tespit etmek ve Hatay ilinde meyve fidancılığı sektörünü geliştirme olanaklarının belirlenmesine yönelik plan ve stratejilerin ortaya konulması için GZFT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizinin yapılması amaçlanmıştır.

Pazarlamada GZFT analizi, bir ülkenin, bölgenin veya kurumun iç ve dış durum analizini içeren ve analize konu olan faktörlerin geniş çaplı araştırılmasına olanak sağlayan bir analiz tekniğidir (Aktan,2007). Bu analiz tekniği ülkenin, bölgenin veya kurumun kendi yapısal durumu ile rakiplerin ve piyasanın durumunun ayrıntılı şekilde ortaya koyulduğu, rekabet gücünün ölçüldüğü ve çıkan sonuca göre stratejilerin belirlendiği bir yöntemdir (Emeksiz,1999).

Analizde kullanılan güçlü ve zayıf yönler "içsel", fırsatlar ve tehditler ise "dışsal" faktörler olarak ifade edilmektedir (Bakker, 2010). İçsel ve dışsal faktörlerin sistematik bir şekilde değerlendirilmesi; pazarlamada daha iyi bir etkinliğe ulaşmak amacıyla bölgenin sahip olduğu potansiyel ile dışsal faktörler arasındaki uyumu optimize etmek isteyen işletme sahipleri ve politikacılar için rehber niteliği taşımaktadır (Mili, 2006).

Materyal ve Yöntem

Bu araştırmanın ana materyalini, Hatay ilinde meyve fidanı üretimi yapan işletmelerden bireysel görüşme yöntemiyle elde edilen birincil veriler oluşturmuştur. Araştırmanın ikincil verileri ise, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hatay İl Müdürlüğü, T.C. Kalkınma Bakanlığı, TÜİK ve FAO gibi ulusal ve uluslararası kurumlar ile yapılmış olan kitap, makale, araştırma raporları vb. yayınlardan elde edilmiştir. Bireysel görüşmeler Şubat-Temmuz 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma bölgesinde T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hatay İl Müdürlüğü kayıtlarından yararlanılarak, meyve fidanı üreten tarım işletmeleri tespit edilmiştir. Hatay'ın ilçelerinde faaliyet gösteren 92 işletme tam sayım yöntemi ile araştırmaya dahil edilmiş ve 92 işletme sahibi ile bireysel görüşme yapılmıştır. İşletmelerin gruplandırılmasında üretilen fidan miktarı esas alınmıştır. Buna göre 1-50.000 adet fidan üreten işletmeler I., 50.001-100.000 adet fidan üreten işletmeler II. ve 100.000'den daha fazla fidan üreten işletmeler ise III. grup tarım işletmesi olarak tanımlanmıştır.

GZFT analizinde ilk olarak, güçlü ve zayıf yönler ile fırsatlar ve tehditlerin her biri için ayrı bölüm olacak şekilde bir tablo hazırlanmış daha sonra elde edilen verilere dayanarak sektörün güçlü ve zayıf yönleri ile karşılaşılan fırsatlar ve tehditler ilgili başlıkların altında listelenmiştir. Sonuç olarak, tabloda yer alan veriler bir bütünlük içinde ve neden sonuç ilişkisi de göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler geleceğe yönelik beklentiler de göz önüne alınarak güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler başlıkları altında toplanmış ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Hatay ilindeki meyve fidancılığı sektörü GZFT analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede, bölgeye özel unsurların yanısıra, diğer üretici bölgeler içinde geçerli olabilecek unsurlara yer verilmiştir. Analiz kapsamında, bölgede yetiştirilen bütün meyve fidanı türleri incelenerek sektör ele alınmıştır (Çizelge 1 ve 2).

Güçlü Yönler (Çizelge 1)

- Ekolojik koşulların uygun olması: Ekolojik koşulların erkenci meyve yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle, Hatay ili başta kayısı, narenciye ve nar olmak üzere birçok meyve türünün erken dönemde hasat edilmesine imkân sunmaktadır. Ayrıca, bölgenin organik tarıma da elverişli olması, özellikle Hatay ilinin Suriye sınır bölgelerine yakın mevcut mayınlı arazilerin ileride temizlenmesi durumunda, bu arazilerin tarım alanı olarak açılması, bölgede organik bahçe yetiştiriciliğinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Bu durum bölgeyi avantajlı konuma getirmektedir.
- Bölgede yoğun olarak turuncgil üretilmesi: Hatay bölgesi, turuncgil meyvelerinin yoğun olarak yetiştirildiği Hatay ili Erzin, Dörtöyol ve Samandağ ilçeleri ile Adana, Mersin ve Antalya gibi komşu illere yakınlığı, bölgenin önemini artırmaktadır.
- Denize yakınlık sebebiyle ısıtma giderlerinin düşük olması: Hatay ilinin özellikle de Samandağ ilçesinin Akdeniz kıyısında bulunması nedeniyle kış mevsimi oldukça ılık geçmektedir. Bundan dolayı örtü altı fidan yetiştiriciliğinde kullanılan ısıtma giderleri nispeten düşük olmakta ve fidan üreticiliğinde maliyetler azalmaktadır.
- Üretim kapasitesinin artırılarak atıl aile işgücünün değerlendirilmesi: Hatay bölgesinde faaliyet gösteren mevcut fidancılık işletmelerinde atıl işgücü oranının yüksek olması, bu işletmelerde üretim kapasitesinin artırılması durumunda, gerekli işgücünü atıl aile işgücünden sağlayarak, üretim maliyetlerini azaltabileceklerdir.
- Ulaşım kolaylığı: Hatay bölgesinin İskenderun limanına, Hatay havalimanına, İskenderun demiryoluna ve uluslararası kara yollarına yakın olması kargo taşımacılığında maliyetleri azaltmakta ve zamandan tasarruf sağlamaktadır. Yine, Hatay bölgesinin karayolu taşımacılığında İstanbul'dan sonra ikinci sırada olması da bölgenin güçlü yönleri arasındadır.

- Başarısız işletme sayılarının az olması: Hatay bölgesinde faaliyet gösteren fidancılık işletmeleri arasında, başarısız işletme sayısının düşük olması da bu sektörün üretimde başarılı olduklarını, işletmelerin sürdürülebilir üretimde bulduklarını ve gelecekte bu sektörün daha da gelişebileceğini göstermektedir.

Zayıf Yönler (Çizelge 1)

- Üreticilerin eğitim düzeyinin düşük olması: Hatay ilinde özellikle meyvecilik ve fidancılık faaliyetinde bulunan üreticilerin, eğitim yönünden yetersiz oldukları gözlenmiştir. Bu da, bölgede modern üretim tekniklerinin kullanımını sınırlamakta ve üreticilerin çevresindeki üreticileri örnek alarak üretim yapmalarına neden olmaktadır.
- Üretim parsellerinin küçük olması: Hatay ilinde arazi parsellerinin küçük olması nedeniyle, ihracatçılar, çok az sayıda fakat çok büyük kapasitede üretim yapan üreticilerin yerine, çok sayıda küçük kapasite ile faaliyet gösteren üreticilerle muhatap olmaktadır. Bu da pazarlamada ve maliyetlerde artışa neden olmaktadır.
- İşletmelerde düzenli kayıtların tutulmaması: Ülkemizde olduğu gibi Hatay ilinde de faaliyet gösteren fidancılık işletmelerinde üretim miktarına ve üretim maliyetine ilişkin kayıtlar tutulmamaktadır. Bu durum, fidancılık sektörünün mevcut durumunu ortaya koymayı, proje ve planlama yapmayı güçleştirmektedir.
- Üreticilerin örgütlenme konularında bilinçli olmaması: Bölgede fidancılıkla uğraşan üreticiler, örgütlenme konusuna soğuk bakmaktadırlar. Bunda

da en büyük katkısı daha önce kurulan üretici örgütlerinin üreticilerin sorunlarını çözememeleri etkili olmaktadır.

- Aşı kalemi bulmada yaşanan sıkıntılar: Özellikle bölgede damızlık anaç bahçelerin olmayışı, üniversiteler veya diğer devlet kuruluşlarından temin edilecek olan aşı kalemlerinin bir bedelinin olması nedeniyle, üreticiler, aşı kalemlerini, bölgedeki diğer bahçelerden temin etme yoluna gitmektedir. Bu durum, üreticilerin ismine geriye doğru, hastaliksız aşı kalemlerini bulmalarını güçleştirmektedir.
- Damızlık fidan parsellerinin bulunmaması: Meyve fidancılığının asıl amacı, ismine geriye doğru ve hastalıklardan arı fidanlar üretmektir. Kökeni bilinen ve hastaliksız fidanların üretimi de damızlık parsellerden elde edilen aşı kalemleri ile gerçekleştirilebilmektedir.
- Enformasyon sisteminin yetersizliği: Tarım ürünlerinin pazar taleplerine cevap verecek fiyat, kalite ve miktarda olmasının ilk adımını oluşturan, üreticinin pazar talebi ile ilgili bilgiye ulaşmasını sağlayacak enformasyon sisteminin bulunmaması zayıf yönlerdendir.
- Fidan üreticilerinin ekonomik olarak güçlü olmayışı: Bölgede faaliyet gösteren fidan işletmelerinin büyük bir çoğunluğu ekonomik olarak güçlü değildir. Üretimde kullandıkları girdileri borçlanarak temin etmektedirler. Bunun yanında, bankalardan da yoğun olarak kredi kullanılması ve faiz ödenmesi, üretim maliyetlerini artırmaktadır. Bu durum, bölge üreticilerinin zayıf yönünü oluşturmaktadır.

Çizelge 1 Hatay İlinde Meyve Fidanı Üreticisi İşletmelerin Güçlü ve Zayıf Yönleri

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
1. Ekolojik koşulların uygun olması	1. Üreticilerin eğitim düzeyinin düşük olması
2. Bölgede yoğun olarak turuncuğil üretilmesi	2. Üretim parsellerinin küçük olması
3. Denize yakınlık sebebiyle ısıtma giderlerinin düşük olması	3. İşletmelerde düzenli kayıt tutulmaması
4. Atıl aile işgücü varlığı	4. Üreticilerin örgütlenme konusunda yeterince bilinçlenmemiş olması
5. Ulaşım kolaylığı	5. Aşı kalemi bulmada yaşanan sıkıntılar
6. Başarısız işletme sayısının düşük olması	6. Damızlık fidan parsellerinin bulunmaması
	7. Enformasyon sisteminin yetersizliği
	8. Fidan üreticilerinin ekonomik olarak güçlü olmayışı

Çizelge 2 Hatay İlinde Meyve Fidanı Üreticisi İşletmelerin Fırsat ve Tehditleri

Fırsatlar	Tehditler
1. Düşük ücretlerle Suriyeli işçi çalıştırma	1. Girdi maliyetlerinin yüksek olması,
2. Bölgede İskenderun limanının bulunması	2. Tarımsal kredi faizlerinin yüksekliği
3. Tarımsal kredi kullandıran özel banka sayısının artması	3. Sınıra yakın komşu ülkelerde yaşanan savaşlar
4. Bölgede Mustafa Kemal Üniversitesinin bulunması	4. Sulama suyu yetersizliği
5. Teknolojik gelişmeler	5. Toprak ve su kaynaklarının kirlenmesi
	6. Fidan talebinde azalma
	7. Kalifiye işçi bulmada yaşanan sıkıntılar
	8. Çiftçilerin fidan üreticileri alt birliğine ilişkin olumsuz düşünceleri
	9. Sigortasız Suriyeli işçi çalıştırma

Fırsatlar (Çizelge 2)

- Düşük ücretle Suriyeli işçi çalıştırılması: Suriye'den ülkemize gelen sığınmacılar, kaçak olarak çok düşük ücretlerle fidancılık sektöründe çalıştırıldığından, işçilik maliyetleri ve üretim maliyetleri azalmaktadır.
- Bölgenin coğrafi konumunun ihracat potansiyelini arttırması: Hatay İli Reyhanlı'da Cilvegözü ve Yayladağı İlçesinde Yayladağı sınır kapısı ile Suriye üzerinden Ortadoğu ülkelerine ve Orta Asya'daki Türk devletlerine açılmaktadır. Bu durum, bölgenin meyve fidanı bakımından ihracat potansiyelini arttırmaktadır. Ancak, Sımra yakın komşu ülkelerde günümüzde yaşanan iç karışıklık ve savaşlar; özellikle de Hatay iline komşu Suriye, Irak, Mısır, diğer Ortadoğu ve Arap ülkelerinde var olan çatışma ve savaşlar, günümüzde Hatay bölgesinin meyve fidanı ihracatının karayolu ile yapılmasını tehdit etmektedir. Bu durumda, İskenderun limanı, meyve fidanı ihracatının deniz yoluyla yapılmasına fırsat vermektedir.
- Tarımsal kredi kullandıran özel banka sayısının artması: Ülkemizde, T.C. Ziraat Bankasının yanı sıra özel bankaların da üreticilere tarımsal kredi kullandırmaları, fidancılık sektörü için bir fırsat olarak görülmektedir.
- Bölgede Mustafa Kemal Üniversitesinin bulunması: Hatay ilinde ve ilçelerinde tarımsal kümelenmeye imkân sağlayacak uygulamalı tarıma yönelik lisansüstü, lisans ve ön lisans düzeyinde eğitim veren Mustafa Kemal Üniversitesinin bulunması, ilin fırsatlarından biridir.
- Teknolojik gelişmeler: Yine bölgede eğitim faaliyeti veren yükseköğretim kurumlarında, özel sektörde ve diğer devlet kuruluşlarında, tohum üretim teknolojilerindeki gelişim, tarıma dayalı sanayideki gelişim, pazarlama alanındaki teknolojilerdeki gelişim, bölge fidancılığı için bir fırsattır.

Tehditler (Çizelge 2)

- Girdi maliyetlerinin yüksek olması: Meyve fidanı üretiminde kullanılan girdi fiyatlarının yüksekliği, üretim maliyetlerini arttırmaktadır. Bu durum, fidancılık sektörü için bir tehdit oluşturmaktadır.
- Tarımsal kredi faizlerinin yüksekliği, kredi kullanımı aşamasında yaşanan bürokratik engeller: Bölgede faaliyet gösteren üreticiler, tarımsal kredi faizlerinin çok yüksek olduğunu ve kredi talebi sırasında da kendilerinin çok zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu da meyve ve meyve fidanı üreticiliğini olumsuz yönde etkileyen bir tehdit unsurudur.
- Sulama suyu yetersizliği: Amik Ovasındaki araziler ve meyve fidanı üreten işletmeler, sulama sularını bölgedeki mevcut barajlardan, Asi Nehrinden ve açılan su kuyularından karşılamaktadır. Ancak, hem barajların, hem Asi Nehrinin ve hem de su kuyularının su kapasitelerinin sınırlı olması bölge için bir tehdit unsurudur. Bu durum, sulama maliyetlerini arttırmaktadır.
- Toprak ve su kaynaklarının kirlenmesi: Bölgede Akdeniz ikliminin hüküm sürmesi nedeniyle, yaz aylarında yüksek sıcaklık ve nem görülmektedir. Yüksek sıcaklık ve nem ise fungal hastalıklara ve

zararlıların artışına neden olmaktadır. Bu durum karşısında üreticiler ise aşırı tarımsal ilaç ve kimyasal gübre kullanmaktadırlar. Artan ilaç ve gübre maliyetleri ise üretim maliyetlerini arttırmaktadır. Bu da bölge için bir tehdit unsurudur.

- Fidan talebinde azalma: Devletin sertifikalı meyve fidanı ile tesis edilen meyve bahçelerine verdiği dekara 250 TL'lik desteği, 2013 yılında 150 TL'ye düşürmesi ile bahçe tesis sayısında ve talep miktarında hızlı düşüşler meydana gelmiştir. Bu da bir tehdit unsurudur.
- Kalifiye işçi bulmada yaşanan sıkıntılar: Bölgede özellikle aşı konusunda deneyimli işçi bulmada sıkıntılar yaşanmaktadır. Aşıcı sayısının az olması nedeniyle, işçilik ücretleri de yükselmektedir. Bu durum üretim maliyetlerini arttırmaktadır.
- Çiftçilerin fidan üreticileri alt birliğine ilişkin olumsuz düşünceleri: Bölgede faaliyet gösteren üreticiler, kendilerinin Fidan Üreticileri Alt Birliğine üye olduklarında, ileride devletin kendilerini mali açıdan gelir mükellefi yapacağını, fatura keserek, gelir vergisi verecekleri yönünde bir kanaate sahiptirler. Bu da fidancılığın önünde bulunan önemli bir tehdittir.
- Sigortasız Suriyeli işçi çalıştırılması; sigortasız işçi çalıştırılması başlangıçta işletmeler için karlı görünse de, daha sonra sigortasız işçi çalıştırmanın işletmelere vereceği zarar, bir tehdit unsuru olarak görülmektedir

Sonuç

Hatay ilinin meyve fidanı bakımından mevcut durumunu ortaya koymasını amaçlayan bu çalışma sonucunda Hatay ilinin ekolojik koşullar açısından meyve fidancılığı konusunda bir çok güçlü yönleri sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bölgenin bu güçlü yönleri kullanarak fidancılık konusunda ülkemizde önde gelen yerini daha üst seviyelere çıkarabileceği açıktır. Özellikle coğrafi konumu gereği birçok türde meyve fidanı üretimine açık olması ve bu fidanları ısıtma giderlerinin olmamasından dolayı daha düşük maliyetlerle üretebileceği gerçektir. Ayrıca ilin Adana, Mersin, Antalya gibi illere yakın olması önemini arttırmakta olup bölgede başarısız işletme sayısının düşüklüğü de sektörün üretimde başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra üreticilerin eğitim düzeyinin düşüklüğü ve modern üretim tekniklerinin yeterince kullanılmaması sektörü sıkıntıya sokmaktadır. Üreticilerin eğitilerek teknoloji kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Üretim parsellerinin küçük olması nedeniyle pazarlama ve maliyetlerde sıkıntı yaşanabilmektedir. Bu nedenle iyi bir örgütlenme ve pazarlama kanallarının azalması üretici açısından önemlidir.

Bölgenin konumu gereği ihracat potansiyelinin yüksek olması bir fırsattır. Bu fırsatı telekomünikasyon, elektronik ve ulaşım da yaşanan teknolojik gelişmeler ile güçlendirmek gerekmektedir. Üretici açısından girdi maliyetleri yüksekliği nedeniyle üretim konusunda gerileme ya da üretimden vazgeçmeler olabilmektedir. Tarımsal kredi faizlerinin yüksekliği ve bu aşamada yaşanan güçlükler çiftçinin kredi kullanımını zorlaştırmaktadır. Örgütlenme problemleri ve fidan alt

birliği konusundaki çiftçilerin olumsuz düşünceleri giderildiği takdirde ve devletin fidan üretimini destekleme konusunda atacağı adımlarla sektöre çok olumlu katkılar sağlanacağı açıktır.

Teşekkür

Bu araştırma, Çukurova Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir (Proje No: ZF2012D17).

Kaynaklar

- Anonim. 2013a. Fidan Üreticileri Alt Birliđi. <http://www.fuab.org.tr>. Ankara.
- Anonim. 2013b. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Bitkisel Üretim İstatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr>. Ankara.
- Aktan CC. 2007. Stratejik Yöntem ve Swot Analizi. http://www.canaktan.org/yönetim/stratejik_yönetim/swot.htm (Erişim Tarihi: 12 Aralık 2007)
- Emeksiz F. 1999. Orta Toroslarda Kiraz Üretim ve İhracatını Geliştirme Olanakları. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 14(4): 37-46.
- Bakker J. 2010. “Marketing of Organic Products” Kursu Ders Notları. Zaragoza, İspanya.
- Mili S. 2006. Market Dynamics and policy Reforms in The Eu Olive Oil İndustry: An Exploratory Assessment 98th Seminar of European Association of Agricultural Economists. June 29 July2 Crete/Greece. 15.s.